

כתובות קיב

עניין: סיום מסכת כתובות

מהרש"א

מהר"ל חידושי אגדות

עתידה א"י וכו'. פירוש (שם). אמר רב חייא בר אשי כי מאחר שהברכה לגמרי לעתיד, ולפיכך אף אילן סרק יטעון פירות כי מה שאין אילן סרק נותן פירות אין הדבר בשביל שאין ראוי לפירות, רק מחמת שאין כח הארץ כ"כ שיטעון אילן סרק פירות, ולעתיד תהיה הברכות בעולם עד כי אי אפשר שיהיה אילן בלא פירות, שאם היה בלא פירות דבר זה חסרון לארץ נחשב שהרי כל אילן [ראוי] שיתן פירות ואין ראוי שיהיה חסרון בא"י לעתיד, ולפיכך לעתיד שתהיה הברכה שלימה אף אילני סרק יתנו פירות וזה מבואר.

עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל כו'. עיין דברי המוס' לפי שרונה לסיים לדבר טוב נקט לה הכא ולא כו' עכ"ל ע"ש והוא דחוק ולולי דצריהס נראה דנקט לה הכא שפיר דגם זה סימן לדור שכן דוד בן וכו"ש פרק חלק אין לך קץ מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשארו לעמי ישראל דהיינו שההרים בכלל גם אלו שאין בהם אילן מאכל רק אילני סרק ישארו פריים לישראל וכדאמר הכא גם מהאי קרא כי עץ נשא פריו וגו' ונראה לפרש עוד דבין הכא ובין התם משמע ליה דבאילן סרק איירי מדכתיב בזה נשיאת פרי דר"ל גם שהוא אילן סרק ולפי טעמו אין ראוי לגדל בו פרי מכל מקום ישא פרי שלא בגידול וזה הוא סימן לדור שכן דוד בן וכו' וכן במהרה ציינו אמן סלה:

גמ' סנהדרין צח.

אליעזר ואמר רבי אבא אין לך קין מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשארו לעמי ישראל וגו' רבי

כשתתן ארץ ישראל פריה צעין יפה אז יקרצ הקץ ואין לך קץ מגולה יותר: ר' אליעזר אומר מזה. הפסוק

בן יהודע

שם. עתידין כל אילני סרק שבא"י שיטענו פירות. ג"ל בס"ד הגעס, כי האדם נמלל לחילן, דכתיב כי האדם עץ השדה, אך ה"ח נמשל לחילן מאכל שעושה פירות, אבל עם הארץ נמשל לחילן סרק שאין עושה פירות, אמנם לעתיד הכל יהיו צעלי הורס, ואין עם הארץ מתי, לכן גם אילני סרק שבא"י שהם דמיון לעמי הארץ יטענו פירות, ועל זה מצינו הכתוב כי עץ נשא פריו תאנה וגפן נתנו חילם, ד"ל תחלה אמר עץ כסאם, דקאי על כל אילנות, ואח"כ פרט תאנה וגפן נתנו חילם, ולמה פרט שמים אלה דוקא, אמנם ידוע עץ שאכל אדם"ה ח"ה תאנה היה, וח"ה גפן היה, וכתיב הנזפרטים ז"ל, אלו ואלו דברי אלקים חיים, דהוה כך והוה כך, וידוע כי מה שנמלא עתה ארס רשע ועם הארץ, הסביבה היא מבח אבילת עץ הדעת, ולכן עתה ימלא אילנות שמולאים פירות, דאלו הם כנגד חכמים ולריקים שעושים פירות, ויש אילני סרק שאין עושין פירות, ואלו הן כנגד רשעים ועמי הארץ, וכל זה הוא מסיבת עון עץ הדעת, אך לעתיד כאשר יתקון העון של עץ הדעת, לא יהיה עוד רשעים ועמי הארץ בישראל, ח"ש הכתוב כי עץ נשא פריו עץ כסאמא כולל כל מיני חילן, ואפילו של סרק. והגעס שיהיה זה לעתיד דוקא, מפני כי תאנה וגפן שאכל אדם"ה נתנו חילם, כי נתקנו לגמרי, וכיון דבעל המסובב בעל המסובב, שלא ישאר שום חילן סרק, אלא הכל יהיו עושנין פירות, כמ"ש ועמד כולם לדיקים לעולם ירשו ארץ, נלך מטעי מטעו ירי להתפאר, ר"ל דומין לנלך מטעי, וכולם יהיו כנגד מטעי ירי שהם להתפאר, דהיינו דומין לאילנות שעושים פירות, ולא לאילני סרק, כי הם כולם יהיו לדיקים וחכמים, שמולאין פירות **לחיים:**

רמב"ם פי"ג מהלכות תשובה ה"ה

הבא שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא אף על פי שחטאו שנאמר ועמד כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. ארץ זו משל כלומר ארץ החיים והוא העולם הבא.

ספר מעשי ה' מעשי בראשית פי"ג

ואזכירך שהווג עם כנסת ישראל הוא כעין הווג פרסי, כי המילה שניתנה לאברהם במקום השדוכין והקנס שכותבין כאשר יתבאר בחי"ב פי"ג, והשבת הם הקדושין כאשר נרמו פה, ועדי הקדושין שמים וארץ, והשטר כתובה היא התורה והמזהר היא ארץ ישראל ועל זה אמרו הדר בח"ל כמו שאין לו אלוה כי אסור להשתות אשה בלא כתובה, והצינכו. והחופה הוא מעמד הר סיני שכפה עליהם ההר. ואמרנו שמים וארץ הם עדי הקדושין, הוא שאברהם לא הכיר את צוראו רק.

